

ЗАКОН
О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА ИЗМЕЂУ ВЛАДЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ
ТУРСКЕ О УЗАЈАМНОМ ПОДСТИЦАЊУ И
ЗАШТИТИ УЛАГАЊА

Члан 1.

Потврђује се Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања, потписан у Београду 7. септембра 2022. године, у оригиналу на српском, турском и енглеском језику.

Члан 2.

Текст Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања у оригиналу на српском језику гласи:

СПОРАЗУМ**ИЗМЕЋУ****ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ****И****ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ****О УЗАЈАМНОМ ПОДСТИЦАЊУ И ЗАШТИТИ УЛАГАЊА**

Влада Републике Србије и Влада Републике Турске (у даљем тексту: Стране уговорнице);

У жељи да промовишу већу међусобну економску сарадњу, нарочито у погледу улагања улагача државе једне Стране уговорнице на територији државе друге Стране уговорнице;

Препознајући да ће споразум о третману који ће таква улагања имати стимулисати проток капитала и технологије, као и економски развој држава Страна уговорница;

Потврђујући да је правичан и једнак третман улагања пожељан у циљу одржавања стабилног оквира за улагања и да ће допринети повећању ефективног коришћења економских ресурса и побољшања животног стандарда;
и

Уверени да се ови циљеви могу постићи у складу са мерама заштите здравља, безбедности и заштите животне средине које имају општу примену, као и са међународно признатим правима из радног односа;

Одлучивши да закључе Споразум о узајамном подстицању и заштити улагања;

Споразумеле су се о следећем:

Дефиниције**Члан 1.**

У смислу овог споразума:

1. Израз „улагање” означава сваку врсту имовине, повезану са пословном активношћу, набављену ради успостављања трајних економских односа на територији државе Стране уговорнице у складу са њеним законодавством, која има карактеристике улагања¹, укључујући и карактеристике као што су ангажовање капитала или других ресурса, очекивање добити или профита,

¹ Имовина која нема карактеристике улагања не сматра се улагањем, без обзира на свој облик.

преузимање ризика, допринос економском развоју, као и протоку капитала и технологије између Страна уговорница, или одређено трајање.

Облици улагања могу обухватити:

а) покретну и непокретну имовину, као и друга стварна права као што су хипотека, јемство, залога и друга слична права дефинисана у складу са законодавством државе Стране уговорнице на чијој територији се имовина налази;

б) реинвестирану добит, новчана потраживања или било која друга права која имају финансијску вредност у вези са улагањем;

в) уделе, акције, или било коју другу врсту имовинског учешћа у привредном друштву;

г) права интелектуалне својине, посебно патенте, индустријски дизајн, техничке процесе, као и жигове, *goodwill* и *know how*;

д) интерес који произлази из улагања капитала или других средстава на територији државе Стране уговорнице у вези са економским активностима на тој територији, као што је:

(1) уговор који укључује постојање својине инвеститора на територији државе Стране уговорнице, укључујући уговор по систему „кључ у руке” или уговор о изградњи, или концесију, укључујући концесије за истраживање, обрађивање, екстракцију и коришћење природних богатстава;

(2) уговор по основу којег накнада суштински зависи од производње, прихода или профита привредног друштва;

2. Израз „улагање” не значи новчано потраживање које проистиче искључиво из:

а) комерцијалног уговора за продају робе или услуга између улагача са територије државе једне Стране уговорнице и правног или физичког лица са територије државе друге Стране уговорнице;

б) кредита додељених у вези са комерцијалним уговорима из тачке 2 подтачке а) овог члана.

3. Израз „улагач” означава:

а) физичко лице које има држављанство државе Стране уговорнице у складу са њеним законом;

б) правно лице основано или организовано у складу са важећим законом државе Стране уговорнице, које има регистровано седиште и претежну пословну делатност на територији државе те Стране уговорнице, које улаже на територији државе друге Стране уговорнице

које је извршило улагање на територији државе друге Стране уговорнице.

4. Израз „приходи” значи средства која доноси улагање и обухвата посебно, али не и искључиво, профит, камату, капиталну добит, накнаду по основу права интелектуалне својине, хонораре и дивиденде.

5. Израз „територија” означава:

а) У односу на Републику Србију: територију над којом Република Србија врши суверена права и јурисдикцију у складу са својим националним законодавством и међународним правом;

б) У односу на Републику Турску: копно, унутрашње воде, територијално море и ваздушни простор изнад њих, као и приморске области над којим Република Турска врши суверена права или јурисдикцију у циљу истраживања, експлоатације и очувања природних ресурса, било живих или неживих, у складу са међународним правом.

Примена споразума

Члан 2.

Овај споразум се, од дана свог ступања на снагу, примењује на улагања улагача државе једне Стране уговорнице извршена, пре или после ступања на снагу овог споразума, на територији државе друге Стране уговорнице, у складу са њеним законодавством. Овај споразум се неће примењивати на спорове који су настали, или на потраживања која су решена пре његовог ступања на снагу.

Подстицање и заштита улагања

Члан 3.

1. У складу са својим законодавством, свака Страна уговорница ће на територији своје државе, у мери у којој је то могуће, подстицати улагања улагача државе друге Стране уговорнице.

2. Улагања улагача државе сваке Стране уговорнице ће у сваком тренутку уживати правичан и равноправан третман у складу са принципима међународног права, као и пуну заштиту и безбедност на територији државе друге Стране уговорнице. Ниједна Страна уговорница неће, на било који начин, неразумним или дискриминаторним мерама ометати управљање, одржавање, коришћење, функционисање, уживање, проширивање, продају, ликвидацију или располагање улагањима.

3. Повреда правичног и једнаког третмана у смислу овог споразума значи:

а) ускраћивање права на заштиту у кривичном, парничном или управном поступку; или

б) битну повреду правичности судског или управног поступка; или

в) очигледно испољавање самовоље у поступку; или

г) усмерену дискриминацију по очигледно недозвољеном основу, као што је пол, раса или верско уверење; или

д) малтретирање улагача, попут принуде, претње или узнемиравања.

4. Ради веће прецизности, „пуна заштита и безбедност” односи се на обавезу Страна уговорница у вези са физичком безбедношћу улагача и улагања.

Третман улагања

Члан 4.

1. Свака Страна уговорница ће промовисати и дозволити улагања на територији своје државе у складу са својим законодавством и овим споразумом.

2. Свака Страна уговорница обезбедиће овим улагањима, када буду извршена, у погледу управљања, одржавања, коришћења, функционисања, уживања, проширивања, продаје, ликвидације или располагања, третман који није мање повољан од третмана који се под сличним околностима додељује улагањима улагача сопствене државе или улагањима улагача било које треће државе, који год да је повољнији.

3. Свака Страна уговорница ће, у оквиру свог националног законодавства, благоданно разматрати пријаве за улазак и боравак држављана државе друге Стране уговорнице, који желе да уђу на територију њене државе у вези са извршењем и одржавањем улагања.

4. Одредбе овог члана неће се тумачити као обавеза Стране уговорнице да улагачима државе друге Стране уговорнице додели било какву предност у третману, преференцијале или привилегије које прва Страна уговорница даје некој трећој држави на основу:

а) било каквог споразума о чланству у економској унији, царинској унији, зони слободне трговине, монетарној унији или у сличном међународном споразуму којим се оснивају овакве уније или други облици регионалне сарадње, или

б) било каквог међународног споразума или аранжмана који се у целости или углавном односи на опорезивање.

5. Став 2. овог члана неће се примењивати на одредбе којима је уређено решавање спорова између улагача и Стране уговорнице домаћина, које су истовремено предвиђене овим споразумом и другим сличним међународним споразумом чији је потписник једна Страна уговорница.

6. Одредбе чл. 3. и 4. овог споразума не обавезују Страну уговорницу да, у погледу стицања земљишта, некретнина и стварних права над њима, улагачима државе друге Стране уговорнице призна исти третман који даје улагањима сопствених улагача.

Општи изузеци

Члан 5.

1. Овај споразум неће се тумачити као да спречава Страну уговорницу да усвоји, примењује или извршава било које недискриминаторне правне мере:

а) прописане и примењене ради заштите здравља и живота људи и животиња или очувања биљака и заштите животне средине;

б) које се односе на очување живих или неживих необновљивих природних ресурса;

в) за одржавање сигурности, бонитета, интегритета или финансијске одговорности финансијских институција и обезбеђивање интегритета и стабилности финансијског система Стране уговорнице.

2. Овај споразум неће се тумачити као да:

а) обавезује било коју Страну уговорницу да достави или дозволи приступ било каквим информацијама ако сматра да би њихово објављивање било супротно њеним суштинским интересима безбедности;

б) спречава било коју Страну уговорницу да предузима било које радње које сматра неопходним ради заштите суштинских интереса безбедности;

(1) у вези са трговином оружјем, муницијом и ратном опремом, као и прометом и трансакцијама других роба, материјала, услуга и технологија који се предузимају, посредно или непосредно, ради снабдевања војне или друге безбедносне институције,

(2) у време рата или у другим ванредним ситуацијама у међународним односима, или

(3) у вези са спровођењем националне политике или међународних споразума у погледу неширења нуклеарног оружја или других нуклеарно експлозивних направа; или

в) спречава Страну уговорницу од предузимања радњи у циљу испуњења својих обавеза у складу са Повељом Уједињених нација ради очувања међународног мира и безбедности.

Експропријација и компензација

Члан 6.

1. Улагања неће бити експроприсана, национализована, или посредно или непосредно подвргнута другим мерама са једнаким дејством (у даљем тексту: експропријација), осим када је утврђен јавни интерес у складу са законом државе Стране уговорнице, на недискриминаторној основи, уз промтно плаћање адекватне и ефикасне накнаде, уз поштовање закона и општих принципа у погледу третмана који су садржани у члану 3. овог споразума.

2. Недискриминаторне правне мере које је Страна уговорница прописала и применила да би се заштитили легитимни социјални циљеви, као што су здравље, безбедност и животна средина, не представљају посредну експропријацију.

3. Накнада ће одговарати тржишној вредности експроприсаног улагања каква је била непосредно пре експропријације или пре него што је експропријација постала опште позната чињеница, у зависности од тога шта је било пре, и обухватиће одговарајућу комерцијалну камату обрачунату до датума исплате. Накнада се исплаћује без одлагања у конвертибилној валути, и биће слободно преносива у складу са чланом 8. овог споразума.

4. Улагач на кога се мера односи има право, у складу са законодавством државе Стране уговорнице која врши експропријацију, на хитно решавање свог предмета од стране судског или другог независног органа државе те Стране уговорнице, као и на процену вредности свог улагања у складу са принципима наведеним у овом споразуму.

5. Ради веће прецизности, примери посредних мера које имају ефекат једнак експропријацији, између осталог, обухватају и мере или низ мера Стране уговорнице којима се улагачу суштински одузимају основна својства власништва над својим улагањем, укључујући право да користи, ужива и располаже својим улагањем, без формалног преноса власништва или трајне заплене.

6. Експропријација која произлази из мера или низа мера Стране уговорнице без формалног преноса права својине или потпуне заплене (у даљем тексту: посредна експропријација) има једнако дејство као непосредна експропријација. Утврђивање да ли мера или низ мера Стране уговорнице представља посредну експропријацију врши се од случаја до случаја, у истрази заснованој на чињеницама, која поред осталих елемената разматра и:

а) економски утицај тих мера, при чему сама чињеница да мера или низ мера Стране уговорнице има негативан ефекат на економску вредност улагања не значи и да је посредна експропријација извршена,

б) обим у коме мере утичу на различита, разумна очекивања у односу на улагања, и

в) природу тих мера.

Накнада губитака

Члан 7.

1. Улагачу из државе једне Стране уговорнице чије улагање на територији државе друге Стране уговорнице претрпи штету услед рата, побуне, грађанског немира или других сличних догађаја, биће додељен, од стране друге Стране уговорнице, третман који није мање повољан од третмана који та Страна уговорница даје сопственим улагачима или улагачима било које треће државе, који год третман је најповољнији, у погледу реституције, обештећења, накнаде или другог начина намирења.

2. Без обзира на одредбе става 1. овог члана, улагачима државе једне Стране уговорнице који, у било којој од ситуација наведених у том ставу, претрпе штету на територији државе друге Стране уговорнице, која је последица:

а) заплене њихове имовине од стране оружаних снага или органа власти те државе, или

б) уништавања њихове имовине од стране оружаних снага или органа власти те државе, које није проузроковано борбеном акцијом и није било неопходно услед настале ситуације;

обезбедиће се без одлагања реституција или обештећење, које ће у сваком случају бити промптно, правично и ефикасно. Износ таквог обештећења утврђује се у складу са одредбама члана 6. става 3. овог споразума, од дана извршене заплене или уништења имовине до датума исплате. Исплаћена накнада може се слободно конвертовати у другу валуту.

Репатријација и трансфер

Члан 8.

1. Свака Страна уговорница ће, по измирењу свих фискалних обавеза од стране улагача из државе друге Стране уговорнице, у доброј вери гарантовати да ће сви трансфери новчаних износа у вези са улагањима извршеним у складу са овим споразумом, бити слободно и без одлагања извршени на и са територије њене државе.

Ови трансфери обухватају:

а) уложени капитал и додатна средстава за одржавање или повећање улагања;

б) добит, дивиденде, камате, капиталну добит, накнаду за ауторска права и друге накнаде које произлазе из тог улагања;

в) приходе;

г) приходе од укупне или делимичне продаје или ликвидације улагања;

д) износе накнада исплаћених на основу чл. 6. и 7. овог споразума;

ђ) накнаде и исплате камата које произлазе из зајмова у вези са улагањем;

е) плате, зараде и остала примања која су држављани државе једне Стране уговорнице, који су на територији државе друге Стране уговорнице добили одговарајуће радне дозволе, остварили у вези са улагањем;

ж) плаћања проистекла из инвестиционих спорова.

2. Трансфери ће се вршити у конвертибилној валути у којој је улагање извршено или у било којој другој конвертибилној валути по званичном курсу на дан трансфера, осим ако није другачије договорено између улагача и Стране уговорнице домаћина.

3. Независно од ст. 1. и 2. овог члана, ништа у овом члану неће се тумачити као спречавање Стране уговорнице да, на праведан и недискриминаторан начин и у доброј вери примени своје законодавство у вези са:

а) стечајем, ликвидацијом, или заштитом права поверилаца;

б) издавањем, трговином или пословањем са хартијама од вредности;

в) кривичним или прекршајним казнама;

г) финансијским извештавањем или вођењем евиденција о трансферима, када је то неопходно ради помоћи у спровођењу закона или помоћи институцијама за финансијску контролу, или

д) обезбеђењем извршења налога или пресуда у судском или управном поступку.

4. Када, у ванредним околностима, плаћања или кретања капитала узрокују или прете да проузрокују озбиљне потешкоће у платном билансу, било која Страна уговорница може привремено ограничити трансфере, под условом да су таква ограничења уведена на недискриминаторној основи и у доброј вери.

Пренос права (Суброгација)

Члан 9.

1. Ако једна Страна уговорница има план јавних осигурања или гаранција ради заштите улагања сопствених улагача од некомерцијалних ризика, а улагач те Стране уговорнице је приступио том плану, сваки пренос права на осигураваача по основу уговора о осигурању између тог улагача и осигураваача биће признат од стране друге Стране уговорнице.

2. Осигураваач има, по основу суброгације, право да остварује права и реализује потраживања тог улагача и преузеће обавезе у вези са улагањем. Пренесена права или потраживања не могу бити већа од првобитних права и потраживања улагача.

3. Спорови између Стране уговорнице и осигураваача решаваће се у складу са одредбама члана 12. овог споразума.

Здравље, безбедност и мере заштите животне средине

Члан 10.

Стране уговорнице су сагласне да није прикладно да се улагања подстичу слабљењем мера које се односе на здравље, безбедност или заштиту животне средине. Сходно томе, Страна уговорница се неће одрећи или на други начин одступити од, или понудити да се одрекне или на други начин одступи од таквих мера да би подстакла оснивање, стицање, ширење или задржавање улагања неког улагача на својој територији.

Друштвено одговорно пословање

Члан 11.

Свака Страна уговорница требало би да подстиче правна лица која послују на територији њене државе или су под њеном јурисдикцијом, да у оквиру свог пословања и унутрашње политике добровољно уграде међународно признате стандарде друштвено одговорног пословања, попут оних докумената о основним принципима које су Стране уговорнице одобриле или подржале. Ти принципи односе се на области попут рада, животне средине, људских права, друштвених односа и борбе против корупције.

Решавање спорова између једне Стране уговорнице и улагача из државе друге Стране уговорнице

Члан 12.

1. Овај члан се примењује на спорове између једне Стране уговорнице и улагача из друге Стране уговорнице поводом наводног кршења обавеза првонаведене по основу овог споразума, а који проузрокује губитак или штету за улагача или његово улагање.

2. Обавештење о покретању спора између једне од Страна уговорница и улагача из друге Стране уговорнице, у вези са његовим улагањем, улагач ће, са детаљним информацијама, у писаној форми доставити Страни уговорници на територији чије државе је извршено улагање. Кад год је то могуће, улагач и заинтересована Страна уговорница настојаће да се спор реши консултацијама и преговорима, у доброј вери.

3. Ако се ови спорови не могу решити преговорима у року од шест (6) месеци од дана пријема писаног обавештења из става 2. овог члана, спор може бити поднет, по избору улагача:

а) надлежном суду државе Стране уговорнице на чијој је територији извршено улагање; или

б) осим у случајевима предвиђеним у ставу 5. тач. а) и б) овог члана:

(1) Међународном центру за решавање инвестиционих спорова (ICSID) који је основан „Конвенцијом о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава”, или

(2) ad hoc арбитражном суду, основаном у складу са Арбитражним правилима Комисије Уједињених нација за међународно трговинско право (UNCITRAL).

4. Када улагач покрене спор пред једним од форума за решавање спорова из става 3. овог члана, избор једног од тих форума је коначан.

5. Без обзира на одредбе става 3. овог члана;

а) само спорови који проистичу директно из улагања за које постоји потребна дозвола у складу са релевантним законодавством државе Стране уговорнице о страном капиталу, ако је дозвола потребна, и ако су улагања практично започета, подлежу надлежности Међународног центра за решавање инвестиционих спорова (ICSID) или било којем другом међународном механизму решавања спорова договореном између Страна уговорница;

б) спорови у вези са имовинским и стварним правима на непокретности која се налази на територији државе Стране уговорнице у искључивој су надлежности националних судова и не могу се поднети у надлежност Међународног центра за решавање инвестиционих спорова (ICSID) или било којег другог међународног механизма решавања спорова.

6. Арбитражни суд ће донети своју одлуку у складу са одредбама овог споразума, законима и прописима државе Стране уговорнице која учествује у спору и на чијој територији је извршено улагање (укључујући и правила те државе о сукобу закона) и релевантних принципа међународног права прихваћених од стране обе Стране уговорнице.

7. Арбитражна одлука је коначна и обавезујућа за све стране у спору. Свака Страна уговорница ће обезбедити њено извршење у складу са својим законодавством.

Ускраћивање погодности

Члан 13.

1. Страна уговорница може ускратити погодности које пружа овај споразум улагачу из државе друге Стране уговорнице који је правно лице те друге Стране уговорнице, као и његовом улагању, ако:

а) улагачи из државе која није Страна уговорница или улагачи из државе која ускраћује погодности поседују или контролишу правно лице; и

б) правно лице нема претежну пословну активност на територији државе Стране уговорнице у складу са чијим законодавством је основано и организовано; или

в) Страна уговорница која ускраћује погодности усвоји или примењује мере којима се забрањују трансакције са таквим улагачем.

2. У мери у којој је то изводљиво, Страна уговорница која ускраћује погодности ће, пре почетка ускраћивања погодности, о томе обавестити другу Страну уговорницу.

Решавања спорова између Страна

Члан 14.

1. Стране уговорнице ће настојати да, у доброј вери и у духу сарадње, благоремено и праведно реше било који спор око тумачења или примене овог споразума. У том смислу, Стране уговорнице су сагласне да учествују у директним и озбиљним преговорима како би се дошло до решења.
2. Ако Стране уговорнице не могу да, по горенаведеној процедури, постигну споразум у року од шест (6) месеци од настанка спора, спор се може поднети, на захтев било које Стране уговорнице, арбитражном суду састављеном од три члана ради доношења обавезујуће одлуке у складу са важећим правилима међународног права које прихватају обе Стране уговорнице.
3. Осим ако их Стране уговорнице не измене, арбитражна правила UNCITRAL-а или било која друга примењива арбитражна правила о којима су Стране уговорнице постигле договор, регулишу именовање чланова арбитражног суда.
4. Арбитражни суд ће утврдити сопствена правила поступка. Своје одлуке ће доносити већином гласова. Таква одлука биће коначна и обавезујућа за обе Стране уговорнице.
5. Спор неће бити поднет на решавање међународном арбитражном суду у складу са одредбама овог члана ако је о истој ствари покренут, и још увек се води, спор пред другим међународним арбитражним судом у складу са одредбама члана 12. овог споразума.
Овим се не искључује ангажовање Страна уговорница у директним и озбиљним преговорима.

Достава докумената

Члан 15.

Обавештења и остала документа у споровима из чл. 12. и 14. овог споразума достављају се за Републику Србију на следеће адресе:

Председник Владе
Влада Републике Србије
Немањина 11,
11000 Београд
Република Србија

Државно правобранилаштво
Косовска 31,
11000 Београд
Република Србија

Обавештења и остала документа у споровима из чл. 12. и 14. овог споразума достављају се за Републику Турску на следеће адресе:

Cumhurbaşkanlığı Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü
Cumhurbaşkanlığı Külliyesi
06560 Beştepe - Ankara
Türkiye

(Генерална Дирекција за право и законодавство Председништва,
Председнички комплекс,
06560, Беşteре-Ankara,
Türkiye)

Ступање на снагу

Члан 16.

1. Овај споразум ступа на снагу на дан пријема последњег обавештења којим Стране уговорнице, у писаној форми и дипломатским путем, обавештавају једна другу о испуњењу унутрашњих правних услова за ступање на снагу овог споразума.
2. Ступањем на снагу овог споразума, Споразум између Савезне Владе Савезне Републике Југославије и Владе Републике Турске у вези са узајамним подстицањем и заштитом улагања, потписан 2. марта 2001. године престаје да важи и замењује се овим споразумом.
3. Овај споразум ће остати на снази за период од десет (10) година и аутоматски ће наставити да важи, осим ако се не раскине у складу са ставом 5. овог члана.
4. Овај споразум може у било које време бити измењен, уз обострану писану сагласност Страна уговорница. Измене и допуне ступају на снагу по истом правном поступку који је предвиђен ставом 1. овог члана.
5. Свака Страна уговорница може, достављањем претходног писаног обавештења другој Страни уговорници најмање годину дана пре датума раскида, раскинути овај споразум по истеку првобитног рока важења од 10 година или у било ком тренутку након тога.
6. У погледу улагања која су извршена или стечена пре датума престанка важења овог Споразума, а на која се овај споразум иначе примењује, одредбе свих других чланова овог споразума наставиће да се примењују у периоду од наредних пет (5) година од датума престанка важења.

У ПОТВРДУ ЧЕГА су доле потписани представници, прописно за то овлашћени од стране својих Влада, потписали овај споразум.

Сачињено у Београду, 7. септембра 2022. године, у два оригинална примерка, сваки на српском, турском и енглеском језику, при чему су сви текстови подједнако аутентични.

У случају разлика у тумачењу, меродаван је текст на енглеском језику.

ЗА ВЛАДУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ЗА ВЛАДУ РЕПУБЛИКЕ ТУРСКЕ

**Анђелка Атанасковић, с.р.
Министар привреде**

**Mustafa VARANK, с.р.
Министар индустрије и технологије**

Члан 3.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о потврђивању Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о узајамном подстицању и заштити улагања („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 12/18).

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије – Међународни уговори”.